

No: 1537 – Mahreç İşareti

ARDAHAN KAVILCA BUĞDAYI

Tescil Ettiren

ARDAHAN TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 24.08.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere 07.02.2024 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1537
Tescil Tarihi	: 07.02.2024
Başvuru No	: C2020/238
Başvuru Tarihi	: 24.08.2020
Coğrafi İşaretin Adı	: Ardahan Kavılca Buğdayı
Ürün / Ürün Grubu	: Buğday / Diğer
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Ardahan Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Karagöl Mah. Kazım Karabekir Cad. 8 A Merkez ARDAHAN
Coğrafi Sınır	: Ardahan ili
Kullanım Biçimi	: Ardahan Kavılca Buğdayı ibaresi ve mahreç işareti amblemi, ürünün ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Ardahan Kavılca Buğdayı ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Ardahan Kavılca Buğdayı; Ardahan ilinde yetiştirilen tetraploid buğdaylardan, $2n=28$ kromozom sayısına sahip, *Triticum turgidum* L. türünün alt türü olan ve “kültür Emmer (Gernik)” adıyla anılan, *Triticum dicoccum* türü buğdayın *farrum* varyetesinden elde edilir. Ekmek yapımında kullanıldığı gibi makarnalık, tohum ve yemelik olarak da kullanılır. %8,2-12,3'lük düşük gluten oranı ile bulgur olarak tüketilebilir.

Ardahan Kavılca Buğdayı sert yapılı, koyu renkli ve esmer danelidir. Ardahan Kavılca Buğdayı 6-8 adet başakçıkta oluşur. Başakçıkların üzerine dizildiği orta direk ve başak mihveri bulunmaz. Ardahan Kavılca Buğdayının başakçıkları kılçıklı yapıya sahip olup her bir başakçıkta kılçık bulunur ve kılçıkların boyu ortalama 13 cm'dir. Başakçıkların bir birine bakan yüzeyleri daha düz, dışa bakan yüzeyleri ise dışarıya doğru kambur yapıdadır. En dıştaki çok sert kabuk, diğer başakçığa bakan alt-iç yüzeyde fazla ilerlemez, dış yüzeyi ise tamamen kapatır. Başağında bir başakçık içinde iki ve ikiden fazla danecik bulunabilir. Her bir danenin iç yüzeyinde ince kabuk, dış yüzeylerinde kalın ve sert kabuk bulunur. Daneleri kaplayan dış kabukların dışında daha sert ve kalın, sarı-kahverengi-kırmızı renklerle bezeli olan ve “balmumu” olarak adlandırılan birer zırh kabuk daha vardır. Başakçıklarda dış tarafta yer alan ve ilk oluşan daneler daha büyüktür. Bir başakçıkta danelerin ayrı ayrı ve iç yüzeyinde bulunan, yarım yüzeyini kaplayan ince kabuk, dış yüzeyinde bulunan ve dıştaki ayırım yüzeyleri kaplayan sert kabuk ile; en dışta danelerin sert kabuğunu tekrar sarıp koruyan iki adet kalın kabuk mevcuttur. Kavuz denilen dış kabukla kaplıdır, soğuk iklime dayanıklı olacak şekilde tohumu çevreleyen kabuk sayısı fazla olup başak çatalları daha kalındır. Katmanlı ve kalın kabuklu yapısı ile endospermden zor ayrılır. Böylelikle daneler, hasattan önce soğuk, don ve haşarelere karşı korunur.

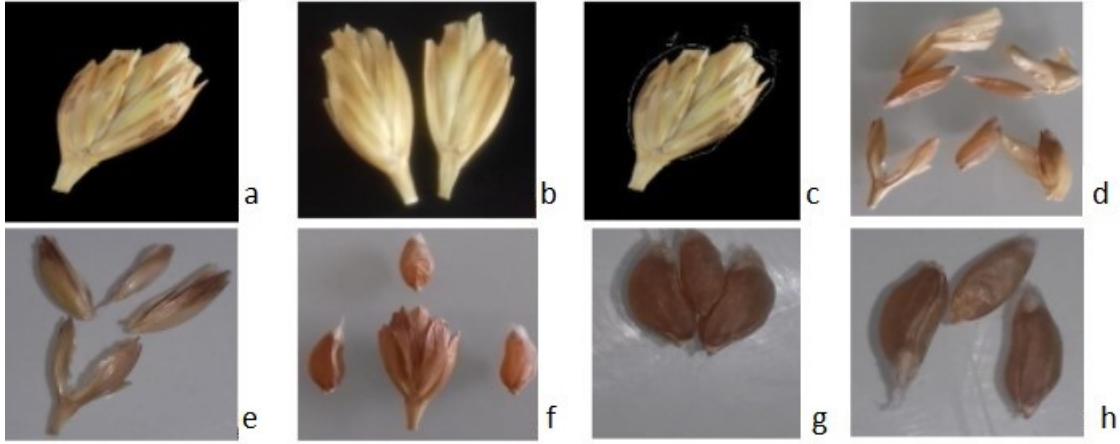
Ardahan Kavılca Buğdayının önemli ayırt edici özelliklerine Tablo 1 ve Tablo 2'de aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1. Ardahan Kavılca Buğdayının kalite özellikleri

Özellik	Değer
Kavuzlu hektolitre ağırlığı (kg/hL)	47,7-52,5
Kavuzsuz hektolitre ağırlığı (kg/hL)	74,1-77,4
1000 dane ağırlığı (g)	28,0-31,1
Sertlik (%)	68,0-74,6
Çap (mm)	2,64-2,79
Tane protein oranı (%)	10,03-12,32
Kül oranı (%)	1,78-1,95
Yaş gluten (%)	24,4-33,2
Kuru gluten (%)	8,2-12,3
Un verimi (%)	61,9-65,7

Tablo 2. Ardahan Kavılca Buğdayının mineral içerikleri

Mineral adı	Değer
Çinko (mg/kg)	31,81-39,99
Demir (mg/kg)	27,45-30,90
Kalsiyum (mg/kg)	309-341
Magnezyum (mg/kg)	1053-1147
Potasyum (mg/kg)	3920-4318
Selenyum (mg/kg)	0,021-0,077

Şekil 1. Ardahan Kavılca Buğdayının şekli

Ardahan Kavılca Buğdayı, Ardahan ilinde uzun bir geçmişe sahiptir. Coğrafi sınırın tarım ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Ardahan Kavılca Buğdayı; Ardahan ilinde yetiştirilen tetraploid buğdaylardan, $2n=28$ kromozom sayısına sahip, *Triticum turgidum* L. türünün alt türü olan ve “kültür Emmer (Gernik)” adıyla anılan, *Triticum dicoccum* türü buğdayın *farrum* varyetesinden elde edilir. Ardahan Kavılca Buğdayı üretiminde tohum olarak bir önceki yılın hasadından elde edilen buğdaylar kullanılır.

Ardahan Kavılca Buğdayı ekilecek tarla, 25-30 Ağustos'ta sürülür. Yem bitkisinin ekildiği durumda gübreye ihtiyaç duyulmaz. Ekilmediği durumda toprak analiziyle belirlenen gübre ihtiyacı uyarınca gübreleme yapılır. 5-20 Mayıs tarihlerinde tarlaya dönüm başı 20-25 kg tohum atılıp kültivatör ve benzeri aletle işlenerek tohumların karışması sağlanırken, çimlenen yabancı otların kökleşmesi engellenerek toprağa karışıp çürümesi sağlanır. Mibzer ile ekim yapılacağı durumda tarlanın, ekimden önce kültivatör veya uygun pulluk ile iki kez sürülmesi gerekir. Ekim işleminden sonra toprağı sıkılaştırmak için kullanılan silindir ile tarlaya baskı yapılarak su kaybı azaltılır ve hasadın kolaylaşması sağlanır. Ardahan Kavılca Buğdayı üretiminde kimyasal gübre, ilaçlama ve sulama yapılmaz.

Ekimden 95-100 gün sonra gerekli olgunluğa ulaşan Ardahan Kavılca Buğdayı 15 Ağustos-10 Eylül tarihlerinde hasat edilir. Modern tesislerde iç ve dış kabuklarından ayrılan Ardahan Kavılca Buğdayı, genellikle hasattan sonra açık değirmenlere kabuk ayrımı için getirilir. 10 ve 50 kg ağırlıklarında PP kumaş, PP çuval, bez torba ve kâğıt ambalajlarda satılır. Nispi nem oranı %67 değerinden daha küçük ve sıcaklığı 15-20°C olan depolarda 1 yıl süreyle depolanabilir. Depolamada ambalajın zemin ve duvar ile temasını engelleyen tedbirler alınır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Ardahan Kavılca Buğdayı Ardahan ilinde uzun bir geçmişe sahiptir. Coğrafi sınırın tarım ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Bu sebeple coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Ardahan Kavılca Buğdayının tüm üretim aşamaları coğrafi sınırda gerçekleşir.

Denetleme:

Denetimler; Ardahan Ticaret ve Sanayi Odasının koordinasyonunda ve Ardahan Belediyesi, Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ardahan Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü ve Ardahan Ticaret ve Sanayi Odasından ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla dört kişiden oluşan denetim mercii tarafından düzenli olarak yılda bir defa, gerekli görülen hallerde ve şikâyet üzerine ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetim mercii tarafından; üretimde coğrafi sınırdaki bir önceki yılın hasadından elde edilen buğdayların tohum olarak kullanımının uygunluğu; özellikle toprak hazırlığı, ekim, hasat, ambalajlama ve muhafaza koşulları bakımından üretim metoduna uygunluk; ürün özelliklerinin uygunluğu ve Ardahan Kavılca Buğdayı ibaresi ile mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.